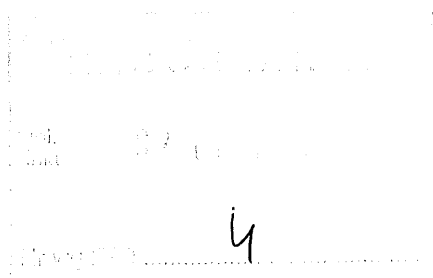

1001-8.TK.141.2022

SK 91/22

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku ze skargą konstytucyjną R. M. o stwierdzenie, że § 2 pkt 1 i 2 w związku z § 19 pkt 1 w związku z § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r., poz. 18 ze zm.) jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

- na podstawie art. 42 pkt 7 i art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393) –

przedstawiam następujące stanowisko:

postępowanie w tej sprawie podlega umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym – wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia.

UZASADNIENIE

Skargę konstytucyjną złożono w związku z następującym stanem faktycznym.

Postanowieniem z stycznia 2021 r., sygn. r, Sąd Okręgowy w P odmówił skazanemu udzielenia przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności. Rozstrzygnięcie to utrzymał w mocy Sąd Apelacyjny w P postanowieniem z marca 2021 r., sygn. . Sąd ten zasądził też od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego (adwokata) kwotę zł (w tym 23% podatku VAT) tytułem zwrotu kosztów obrony udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym. Skarżący wniósł zażalenie na postanowienie z marca 2021 r. w tym zakresie, jednak Sąd Apelacyjny w P , postanowieniem z maja 2021 r., sygn. utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie. Orzeczenie z maja 2021 r. zostało wskazane przez Skarżącego jako ostateczne orzeczenie o Jego prawach i wolnościach określonych w Konstytucji i wskazanych jako wzorce kontroli w przedmiotowej sprawie. Podstawą prawną przyznanego Skarżącemu wynagrodzenia był § 2 pkt 1 i 2 w związku z § 19 pkt 1 w związku z § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r., poz. 18 ze zm.; dalej: „rozporządzenie z 2016 r.”).

Skarżący wskazał, że przyznane mu, jako obrońcy z urzędu, wynagrodzenie za sporządzenie i wniesienie kasacji jest o połowę niższe niż wynagrodzenie, jakie otrzymałby obrońca lub pełnomocnik ustanowiony z wyboru w tej samej sprawie. Uzasadniając przedstawione zarzuty, Skarżący ograniczył się do przytoczenia *in extenso* obszernych fragmentów uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r., sygn. SK 66/19 (OTK ZU z 2020 r., seria

A, poz. 13), w którym stwierdzono niekonstytucyjność § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1801).

W piśmie z dnia 28 kwietnia 2022 r., uzupełniającym braki formalne skargi konstytucyjnej, złożonym na wezwanie Sędziego Trybunału Konstytucyjnego (zarządzenie z dnia 20 kwietnia 2022 r.), Skarżący wskazał, że zaskarżona regulacja narusza konstytucyjne prawo do ochrony własności i innych praw majątkowych oraz narusza prawo do równej ochrony prawnej własności i innych praw majątkowych. Stwierdził ponadto – „w zakresie art. 31 ust. 3 i 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji” – że ograniczenie praw i wolności nastąpiło w rozporządzeniu, a nie w ustawie.

Skarga konstytucyjna podlega wstępnemu badaniu, w ramach którego Trybunał ocenia, czy odpowiada ona warunkom formalnym oraz czy nie jest oczywiście bezzasadna. Jak wynika z orzecznictwa trybunalskiego, zakończenie tego etapu formalnej weryfikacji skargi nie wyłącza dalszej oceny warunków jej wniesienia, dokonywanej już na kolejnym etapie postępowania. Postanowienie o przekazaniu skargi konstytucyjnej do rozpoznania przez odpowiedni skład Trybunału nie przesądza więc ostatecznie o dopuszczalności jej merytorycznego rozpatrzenia. Trybunał ma obowiązek ustalania na każdym etapie postępowania, czy merytoryczna ocena zarzutów określonych w badanej skardze konstytucyjnej jest w ogóle dopuszczalna. Trybunał, rozpoznając sprawę, nie jest przy tym związany stanowiskiem zajęтым w postanowieniu zamykającym wstępne rozpoznanie. Kontrolując istnienie pozytywnych oraz brak ujemnych przesłanek procesowych, Trybunał może także dojść do wniosków odmiennych niż te, które zostały uprzednio wyrażone w postanowieniu wydanym na etapie wstępnego rozpoznania konkretnej skargi konstytucyjnej (*vide* – wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia

9 listopada 2010 r., sygn. SK 10/08, OTK ZU nr 9/A/2010, poz. 99 i postanowienia: z dnia 30 czerwca 2008 r., sygn. SK 15/07, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 98; z dnia 11 września 2012 r., sygn. SK 19/12, OTK ZU nr 8/A/2012, poz. 98 i z dnia 18 grudnia 2019 r., sygn. SK 71/19, OTK ZU z 2020 r., seria A, poz. 2).

Dopuszczalność rozpatrywanej skargi konstytucyjnej, mimo nadania jej dalszego biegu postanowieniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 października 2022 r., sygn. Ts 168/21, nadal budzi wątpliwości.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, może wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego, kierując ją przeciwko aktowi prawnemu, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach, prawach albo obowiązkach konstytucyjnych. Skargę wnosi się „na zasadach określonych w ustawie”, przy czym obecnie jest to ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393; dalej: „u.o.t.p.TK”). Wynikające z art. 79 ust. 1 Konstytucji uprawnienie do złożenia skargi konstytucyjnej może być zatem realizowane jedynie w zakresie przewidzianym w u.o.t.p.TK i po spełnieniu określonych w niej wymagań formalnych.

Przesłanki określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji, warunkujące dopuszczalność skargi konstytucyjnej, są ściśle związane z wymogami formalnymi, których dopełnienie ciąży na skarżącym. Zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 1-3 u.o.t.p.TK, skarga konstytucyjna zawiera określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją, wskazanie, która konstytucyjna wol-

ność lub prawo skarżącego i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone, oraz uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na poparcie tego zarzutu.

Przedmiotowa skarga konstytucyjna jest w istocie pozbawiona ostatniego z wymienionych wyżej elementów – uzasadnienia zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu innego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie przypominał, że uzasadnienie skargi konstytucyjnej musi spełniać określone wymagania, w tym przede wszystkim wskazywać co najmniej jeden argument przemawiający za naruszeniem określonych wzorców kontroli (*vide* – postanowienia z dnia 15 lipca 2015 r., sygn. SK 69/13, OTK ZU nr 7/A/2015, poz. 110 i z dnia 13 lutego 2020 r., sygn. Ts 156/17, OTK ZU z 2020 r., seria B, poz. 147). Zwracał także uwagę, iż spełnienie przez skarżącego wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK nie może ograniczać się do cytatów pochodzących z orzecznictwa konstytucyjnego lub sądowego. Przywoływanie treści orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego lub Sądu Najwyższego może jedynie stanowić wzmocnienie argumentacji, ale nie może tej argumentacji zastąpić (*vide* – postanowienia z dnia 19 czerwca 2018 r., sygn. Ts 158/17, OTK ZU z 2019 r., seria B, poz. 100 i z dnia 24 września 2020 r., sygn. Ts 204/17, OTK ZU z 2020 r., seria B, poz. 380). Przesłanka odpowiedniego uzasadnienia zarzutów nie powinna być więc traktowana powierzchownie. Jak wskazał Trybunał, „[p]rzytaczane w postępowaniu pisemnym argumenty mogą być mniej lub bardziej przekonujące, lecz zawsze muszą być argumentami «nadającymi się» do rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny. Merytoryczne rozpoznanie sprawy uzależnione jest nie tylko od precyzyjnego oznaczenia przez skarżącego wzorców konstytucyjnych, ale i zgodnej z orzecznictwem konstytucyjnym ich interpretacji oraz odpowiedniego (adekwatnego) przyporządkowania do przedmiotu kontroli. Dopóki skarżący

(wnioskodawca, sąd pytający) nie powoła przekonujących motywów mających świadczyć o niezgodności kwestionowanego przepisu z odnośnymi normami Konstytucji, Trybunał musi uznawać je za zgodne z wzorcem kontroli. Skarga konstytucyjna, wniosek lub pytanie prawne, w których inicjator postępowania ograniczyłby się do wyrażenia przekonania o niezgodności przepisu z Konstytucją bądź wskazania istniejących w tej kwestii wątpliwości, nie może podlegać rozpoznaniu przez Trybunał. Należy jednocześnie podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny jest zobowiązany do zbadania wszystkich okoliczności sprawy w celu jej wszechstronnego wyjaśnienia, nie będąc zarazem związany wnioskami dowodowymi uczestników postępowania (art. 69 ust. 1 i 3 u.o.t.p. TK). Nie oznacza to jednak w żadnym wypadku przerwania ciężaru dowodzenia na Trybunał przez podmiot inicjujący postępowanie w sprawie. Powyższa reguła postępowania może bowiem znaleźć zastosowanie dopiero wówczas, gdy ten podmiot wykazał należyłą staranność, spełniając wszystkie wymagania wynikające z Konstytucji oraz u.o.t.p.TK” (postanowienie z dnia 26 sierpnia 2020 r., sygn. Ts 66/19, OTK ZU z 2020 r., seria B, poz. 337; podobnie – odnośnie do skarg konstytucyjnych – w postanowieniach Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 23 maja 2012 r., sygn. Ts 100/11, OTK ZU nr 3/B/2012, poz. 294; z dnia 15 listopada 2012 r., sygn. Ts 278/11, OTK ZU nr 2/B/2013, poz. 185; z dnia 19 listopada 2012 r., sygn. Ts 4/12, OTK ZU nr 1/B/2013, poz. 107; z dnia 13 lutego 2015 r., sygn. Ts 220/13, OTK ZU nr 1/B/2015, poz. 36 oraz z dnia 8 października 2015 r., sygn. Ts 165/15, OTK ZU nr 6/B/2015, poz. 710).

Skarżący nie podał w skardze konstytucyjnej żadnego uzasadnienia zarzutu niezgodności zaskarżonych przepisów z powołanymi wzorcami kontroli, bo nie sposób uznać za uzasadnienie – w rozumieniu art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK – przytoczonego wyżej wskazania, że przyznane Mu, w oparciu o zaskarżone unormowanie, wynagrodzenie jest o połowę niższe niż wynagrodzenie, jakie otrzymałby obrońca lub pełnomocnik ustanowiony z wyboru w tej samej sprawie. Niezależnie

od tego, że przedstawiona przez Skarżącego konstatacja nie ma charakteru perswazyjnego, lecz w istocie wyłącznie stwierdza pewien, niekwestionowany zresztą, fakt, to i tak – stanowiąc jedynie wprowadzenie do przytoczonych obszernych fragmentów wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r., sygn. SK 66/19 – wyczerpuje całość „argumentacji” skargi konstytucyjnej. Tymczasem, jak już powiedziano, w świetle poglądów Trybunału Konstytucyjnego, spełnienie przez skarżącego wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK nie może ograniczać się do cytatów pochodzących z orzecznictwa konstytucyjnego lub sądowego.

Ten niewystarczający sposób uzasadnienia zawartych w przedmiotowej skardze konstytucyjnej zarzutów spowodował wezwanie Skarżącego przez Sędziego Trybunału Konstytucyjnego do „uzasadnienia zarzutu niezgodności zakwestionowanych w skardze konstytucyjnej przepisów z prawami lub wolnościami konstytucyjnymi wynikającymi z [powołanych] wzorców kontroli, (...) z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie” (zarządzenie z dnia 20 kwietnia 2022 r.), jednak w piśmie z dnia 28 kwietnia 2022 r., będącym odpowiedzią na to wezwanie, Skarżący wskazał jedynie, że zaskarżona regulacja narusza konstytucyjne prawo do ochrony własności oraz innych praw majątkowych oraz narusza prawo do równej ochrony prawnej własności i innych praw majątkowych. Stwierdził ponadto – „w zakresie art. 31 ust. 3 i 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji” – że ograniczenie praw i wolności nastąpiło w rozporządzeniu, a nie w ustawie. Może to być co najwyżej uznane za bardzo ogólne sformułowanie zarzutu niezgodności kwestionowanej regulacji ze wskazanymi wzorcami kontroli, w żaden jednak sposób nieodniesionego do treści zaskarżonego unormowania. W konsekwencji należy uznać, iż Skarżący nie sprostął wynikającemu z art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK obowiązkowi uzasadnienia zarzutu niezgodności kwestionowanego unormowania z, określonymi w powołanych wzorcach kontroli, Jego konstytucyjnymi prawami,

wobec czego postępowanie w niniejszej sprawie powinno podlegać umorzeniu na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK, z powodu niedopuszczalności orzekania.

Mając na uwadze powyższe, wnoszę jak na wstępie.

Upoważniona
Prokuratorka

Beata J.
Zastępca Prokuratora Generalnego